

# 10 pomysłów na przygotowanie uczniów do Egzaminu ósmoklasisty

na podstawie wyników Testu Diagnostycznego dla uczniów klas VII

---

## FUNKCJE JĘZYKOWE

---

### 1

Warto uczynić z pracy nad funkcjami językowymi czynność rutynową, np. zawsze zaczynać lub kończyć lekcję krótkim ćwiczeniem opartym na eksponentach funkcji, czyli konkretnych, językowych sposobach ich wyrażania. Przykładem takiego ćwiczenia jest układanie krótkich dialogów składających się z dwóch wypowiedzi, w których występują konkretne funkcje, np. *zapraszanie* + *odmowa*. Możemy również podać uczniom przykład funkcji językowej i zachęcić ich do podawania znanych im eksponentów podczas klasowej burzy mózgów.

### 2

Dobrym pomysłem na ułatwienie uczniom zapamiętania różnych sposobów wyrażania funkcji językowych może być zapisanie ich na dużych kartonach papieru i umieszczenie na ścianach klasy. Poprośmy uczniów, aby w grupach stworzyli takie arkusze, przydzielając każdej z nich jedną funkcję. I tak na arkuszu zatytułowanym *giving advice* mogą znaleźć się następujące zdania zawierające typowe eksponenty tej funkcji: **If I were you, I wouldn't go** there. **You should visit** a doctor as soon as possible. **You could try going** for a walk. Alternatywą dla „plakatów” z funkcjami mogą być specjalnie do tego celu założone i regularnie uzupełniane „zeszyty do funkcji”, w których można gromadzić przykłady zdań i eksponentów.

### 3

Test diagnostyczny dla uczniów klas VII pokazał wyraźnie, że w zadaniach otwartych na funkcje językowe uczniowie często podają odpowiedzi poprawne pod względem językowym, ale niepasujące do dialogu pod względem znaczenia, które niosą. **Przykłady:** *Would you like to drink?* zamiast *Would you like a drink?* / *Would you like something to drink?* (funkcja: proponowanie) czy też *Will I carry this bag?* / *I would carry this bag* zamiast *I'll carry this bag* (funkcja: oferowanie pomocy). By pomóc uczniom zrozumieć, że nie zawsze poprawne językowo wypowiedzi komunikują odpowiednie znaczenia, można pokazać im (na tablicy / rzutniku / karcie pracy) zestawione bardzo podobne językowo zdania lub wypowiedzi, które jednak różnią się znaczeniem lub funkcją komunikacyjną. Nie bójmy się przy tym tłumaczenia – może ono ułatwić im zrozumienie różnic między zdaniami.

---

## ROZUMIENIE TEKSTÓW PISANYCH

---

### 4

Niektóre zadania otwarte na czytanie wymagają od uczniów przekazania zawartych w nich informacji w języku polskim. Choć zadanie, w którym uczniowie używali języka polskiego, w odpowiedziach w Teście Diagnostycznym okazało się najłatwiejsze, nie znaczy to, że nie powinniśmy się skupiać na tym aspekcie mediacji językowej. Warto więc prosić uczniów o tłumaczenie fragmentów tekstów, które czytają w klasie, czy o streszczanie tekstów w języku polskim. W podsumowaniu lekcji poświęconej zadaniom na czytanie dobrym pomysłem jest również wypisanie kluczowych słów czy wyrażań i zaangażowanie uczniów w podawanie ich polskich odpowiedników.

**5**

Ciekawym pomysłem na urozmaicenie zajęć rozwijających umiejętność czytania jest angażowanie uczniów w czytanie również poza środowiskiem klasy lekcyjnej. Czytanie lektur uproszczonych (tzw. *graded readers*), artykułów z czasopism anglojęzycznych czy prostszych fragmentów blogów lub stron internetowych po pierwsze może zaciekać uczniów, a po drugie pozwoli im rozwinąć umiejętności wymagane na egzaminie ósmoklasisty, na przykład umiejętność parafrazowania tekstu. Możemy ustalić z uczniami, że na początku każdej lekcji jeden z nich zaprezentuje w kilku zdaniach, w języku angielskim, treść tekstu, który ostatnio przeczytał. Możemy oczywiście również zadać uczniom taką pracę domową w formie pisemnej.

**6**

Aby sprowokować ucznia do bardziej intensywnej pracy z tekstem, a w konsekwencji lepszego zrozumienia go, możemy zastosować dobrze znaną technikę odtwarzania tekstu z pamięci z użyciem słów kluczy, z zamkniętym podręcznikiem. Pamiętając o tym, że każdy uczeń przetwarza tekst nieco inaczej, pozwólmy uczniom samodzielnie wybrać słowa klucze lub najważniejsze wyrażenia, które później przydadzą się im w odtwarzaniu tekstu (**można zadać uczniom następujące pytanie: Bez których 5 słów/wyrażeń ten tekst nie mógłby istnieć?**). Uczniowie odtwarzają tekst własnymi słowami, na forum klasy lub w mniejszych grupach (jedna osoba mówi, pozostałe na końcu zadania dopowiadają szczegóły, które zostały pominięte, a które oni zapamiętali).

---

**ŚRODKI JĘZYKOWE**

---

**7**

By uczulić uczniów na to, jak ważna jest poprawność językowa (nie tylko na egzaminie ósmoklasisty!), można częściej angażować uczniów w ćwiczenia polegające na poprawianiu błędów zawartych w zdaniach lub krótkich tekstach. Tak ekspozycja na błędy może być połączona z dyskusją na temat reguł gramatycznych czy uzasadnianiem, dlaczego poprawiamy akurat te, a nie inne elementy językowe. Wtedy zyskujemy pewność, że uczniowie nie zgadują, ale naprawdę rozumieją naturę błędu. Najprostszym ćwiczeniem, które możemy zastosować, jednocześnie zaskakując nieco uczniów, to poprawianie nauczyciela: nauczyciel mówi lub odczytuje krótki tekst zawierający błędy (na przykład przygotowany na podstawie tekstu z podręcznika), a uczniowie notują każde niepoprawne według nich użycie języka. Następnie w parach dyskutują o tym, co usłyszeli. Ćwiczenie kończy się dyskusją na forum klasy.

**8**

Dryle językowe, choć wielu z nas kojarzą się ze starą metodą audiolingwalną, mogą być bardzo pomocne w pracy nad poprawnością językową uczniów. Nie muszą one wcale polegać na bezmyślnym powtarzaniu zdań – mogą przyjąć bardziej atrakcyjną i zaawansowaną formę, np. układania zdań w ciągu przyczynowo-skutkowym (przykład: *I haven't got any milk left. → I'll go to the shop and buy some.*). Można też zapewnić uczniom więcej ćwiczeń, w których naturalnie pojawia się element powtarzania tych samych pytań czy wypowiedzi. Przykładem takiego ćwiczenia jest tzw. *mill drill*, polegający na tym, że uczniowie przeprowadzają mini-wywiady z kolegami i koleżankami z klasy, zadając wciąż te same pytania i udzielając tych samych odpowiedzi (i ćwicząc przy tym intensywnie wybrane struktury językowe!), ale za każdym razem pracując z innym partnerem i otrzymując różnorodne odpowiedzi, co sprawia, że zadanie jest interesujące i angażujące.

**9**

Choć test diagnostyczny pokazał, że poprawność językowa to słaba strona uczniów, należy pamiętać, że środki językowe to nie tylko poprawność i znajomość struktur gramatycznych, które z tą poprawnością utożsamiamy. Przygotowując uczniów do zadań egzaminacyjnych sprawdzających stopień opanowania środków językowych, nauczyciel powinien zwrócić uwagę na słownictwo i poszerzanie jego znajomości. Pamiętajmy, że o ile gramatyka języka angielskiego to zbiór skończony i da się ją opanować w całości (choć to niełatwe!), leksyka to zbiór tak obszerny, że trudno wyznaczyć jego granice. Dlatego angażujemy uczniów w samodzielną pracę nad słownictwem i prezentowanie wyników tej pracy w klasie, a nawet zorganizujemy *peer-teaching*: poprośmy uczniów, by przygotowali dla swoich kolegów miniprezentacje na interesujące ich tematy zawierające 5–6 słówek, których chcieliby nauczyć resztę klasy.

**10**

Świetnym pomysłem na podniesienie świadomości językowej uczniów oraz na ćwiczenie poprawności językowej jest zastosowanie tzw. *retranslation tasks*, czyli zadań polegających na tłumaczeniu zdań lub bardzo krótkich tekstów z języka angielskiego na polski i na odwrót. *Retranslation tasks* pozwalają się skupić na podobieństwach i różnicach między strukturami gramatycznymi obu języków, co korzystnie wpływa na ich zrozumienie. Przygotowane przez nas teksty (inny dla każdej pary lub małej grupy) powinny zawierać elementy języka, na których przeciwiczeniu nam zależy (np. czasy przeszłe czy okresy warunkowe). Uczniowie tłumaczą w parach tekst na język polski, zachowując jego znaczenie, a następnie przekazują swoją pracę innej parze, która dokonuje tłumaczenia z powrotem na język angielski. Końcowa faza zadania polega na porównaniu wypracowanych tekstów z tekstami oryginalnymi, poprawie popełnionych błędów gramatycznych i ich przedyskutowaniu. Pamiętajmy, że w *retranslation tasks* nie chodzi o odwzorowanie tekstów słowo w słowo, ale o stworzenie zbliżonej znaczeniowo, poprawnej gramatycznie wersji.

---

**PODSUMOWANIE**

---

Przygotowując uczniów do Egzaminu ósmoklasisty (na dobrą sprawę – jakiegokolwiek egzaminu), łatwo wpaść w pułapkę uczenia wyłącznie pod kątem egzaminu, czyli paść ofiarą negatywnego efektu zwrotnego testowania na uczenie się i nauczanie, co w konsekwencji może powodować, że wiedza i umiejętności naszych uczniów będą fragmentaryczne i nieuporządkowane. Pamiętajmy, że egzamin ósmoklasisty to po prostu egzamin JĘZYKOWY, a więc oprócz prezentowania strategii egzaminacyjnych i ćwiczenia wielu egzaminacyjnych mikrosprawności po prostu UCZMY JĘZYKA! Czytajmy, słuchajmy (również używając materiałów autentycznych), zachęcajmy uczniów do samodzielnego zgłębiania wiedzy (np. słownikowej), rozmawiajmy z nimi jak najwięcej w języku angielskim podczas zajęć (mimo że mówienie nie jest częścią egzaminu – ale pozwala na szybkie uzyskanie informacji zwrotnej na temat poprawności – a to na egzaminie jednak się liczy). To wszystko z pewnością przyniesie efekt, o jaki nam chodzi – nie tylko w postaci świetnych wyników na Egzaminie ósmoklasisty, lecz także harmonijnie rozwijających się kompetencji językowych naszych uczniów.